

บทที่ 1

บทนำ

(Introduction)

1. ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาหรือความเจริญเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ปรารถนาและพยายามหาหนทาง เพื่อนำไปสู่เป้าหมายด้วยแนวทางและวิถีทางต่างๆ ตามระบบความคิดความเชื่อและปรัชญาที่เรียกว่า “กระบวนทัศน์พัฒนา (Paradigm)” ที่ปรากฏอยู่ในสังคมนั้น ภายใต้กระบวนทัศน์การพัฒนาแบบหนึ่งย่อมมีอิทธิพลในการกำหนดอุดมการณ์ เป้าหมาย แนวทาง รวมถึงนโยบายและกลยุทธ์การพัฒนา อันมีผลสืบเนื่องถึงวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคม ดังนั้นคนหรือมนุษย์จึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีชีวิตที่ดี (Good-life) มีความเป็นอยู่ที่มีสุข (Well-being) ไม่ว่าจะเป็นด้านความเจริญทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่ออำนวยความสะดวกสบายในชีวิตประจำวันของประชาชน รวมทั้งด้านการส่งเสริมให้มีร่างกายที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บมีสภาพจิตใจที่ดีล้วนแต่เป็นประเด็นที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นทั้งสิ้น หากประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้วย่อมจะมีความสามารถในการพัฒนาทั้งตัวเอง สังคมและสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณค่าหรือเกิดประโยชน์สูงสุด ปัญหาต่างๆ ในสังคมก็จะลดลงหรือหมดไปได้ (Harland, 1972)

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยีภายใต้การพัฒนาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน “วิกฤตการณ์” ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ชุมชนทุกระดับตั้งแต่ท้องถิ่นถึงระดับประเทศแม้กระทั่งระดับโลกต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาต่างๆ ของสังคมได้ทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องและมีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ นับจากอดีตสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมได้ถูกเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมอุตสาหกรรมเพื่อขยายผลผลิตและเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศในแง่ของเศรษฐกิจ โดยมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมโดยอาศัยทุนและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ทำให้ภาคอุตสาหกรรมกับเกษตรกรรมขาดความเชื่อมโยงระหว่างกัน เกษตรกรรมตกอยู่ในสภาวะล้มเหลว อ่อนแอ ประชาชนส่วนใหญ่ยากจน ขาดแคลนเงินออม เกิดภาวะหนี้สิน การพัฒนาเศรษฐกิจไม่สอดคล้องกับการพัฒนาสังคม มีการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างสิ้นเปลือง ทำให้ชุมชนในชนบทต้องสูญเสียสภาพแวดล้อม เกิดปัญหาความยากจนและพึ่งตนเองไม่ได้ (ศศิพร ปาณิกบุตร, 2544) จากวิกฤตการณ์ดังกล่าวที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ขณะนี้ส่งผลกระทบต่อร้ายแรงไปสู่ประชาชนเกือบทุกระดับของสังคมไทย โดยเฉพาะผู้ที่ยากจนจะได้รับผลกระทบมากที่สุด ก่อให้เกิดความยากลำบากในการดำเนินชีวิตและเลี้ยงชีพตนเอง (กรมการปกครอง, 2541)

วิกฤตการณ์ เหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาศีลธรรมตกต่ำหรือปัญหาสังคมอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ คือ การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่ยากแค้นมากขึ้น ขาดความมั่นคงในอาชีพรายได้ สุขภาพจิตตกต่ำ ผู้คนในประเทศต้องอดออม อดทนต่อภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นนี้ด้วยกันทั้งสิ้น (กองพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม, 2543)

ด้วยเหตุนี้ความอยู่ดีมีสุขจึงเป็นแนวคิดของการพัฒนา ที่ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง ภายหลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) โดยมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาประเทศโดยหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนและยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาและเป็นผู้ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนาซึ่งในอดีตเคยเชื่อกันว่าความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจจะช่วยสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับคนได้ แต่ในวันนี้ข้อเท็จจริงได้พิสูจน์ให้เห็นว่าความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวนั้น ก่อให้เกิดการเสียสมดุลในสิ่งสำคัญบางอย่างไปและไม่สามารถนำพาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน จากแนวคิดดังกล่าวแนวโน้มการพัฒนาจึงให้ความสนใจกับการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขของคน โดยการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตลอดจนมีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สะท้อนแนวคิดการพัฒนาเพื่อ “ความอยู่ดีมีสุข” ของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548) ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาประเทศอยู่ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยได้อัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนของแผนฯ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง (กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2551) จากแนวทางปฏิบัติที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศข้างต้นที่เน้นการให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีความอยู่ดีมีสุข ซึ่งความอยู่ดีมีสุขหมายถึงการมีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความรู้ มีงานทำอย่างทั่วถึง มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีครอบครัวอบอุ่นมั่นคงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ (สำนักงานสนับสนุนและพัฒนากการกระจายอำนาจด้านสุขภาพ, 2547) จากความหมายดังกล่าว

จะเห็นได้ว่า ความอยู่ดีมีสุข จำเป็นต้องครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายในลักษณะบูรณาการและจะต้องดำเนินการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้การพัฒนาบังเกิดผลต่อความอยู่ดีมีสุขของคนได้อย่างแท้จริง ดังนั้นความอยู่ดีมีสุขจึงเป็นมวลรวมของหลายองค์ประกอบ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม สภาวะแวดล้อม ความเข้มแข็งของชุมชนและธรรมาภิบาลที่มีการพัฒนาไปพร้อมกันอย่างต่อเนื่องและเป็นองค์รวมสามารถก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน

แต่จากสถานการณ์และแนวโน้มของสังคมในภาพรวมนั้นพบว่า คนไทยสามารถเข้าถึงหลักประกันสุขภาพทุกรูปแบบถึงร้อยละ 96.5 ของประชากรทั้งประเทศ แต่ยังมีปัญหาการเจ็บป่วยด้วยโรคและสาเหตุป้องกันได้โดยเฉพาะโรคหัวใจ โรคเครียด อุบัติเหตุจากการจราจรทางบกที่ยังมีแนวโน้มสูงขึ้น ส่วนด้านการศึกษาคนไทยทุกกลุ่มได้รับโอกาสทางการศึกษาในเชิงปริมาณเพิ่มสูงขึ้น แต่คุณภาพการศึกษายังเป็นปัญหา เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนยังไม่สามารถสอนให้รู้จักคิดวิเคราะห์และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับการพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมมีความก้าวหน้ามากขึ้น โดยขยายความคุ้มครองรวมถึงลูกจ้างที่อยู่ในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป และกรณีว่างงานทำให้ระบบประกันสังคมให้ความคุ้มครองประชาชนกว่าร้อยละ 20 ของกำลังแรงงาน แต่ยังไม่ครอบคลุมแรงงานที่อยู่นอกระบบอีกกว่าร้อยละ 70 ของกำลังแรงงานทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

นอกจากสภาพการณ์ดังกล่าวแล้ว ท่ามกลางภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่ตกต่ำในปัจจุบันซึ่งจุดชนวนมาจากประเทศที่พัฒนาและลามไปทั่วโลกอยู่ในขณะนี้ ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจดังกล่าว รัฐบาลปัจจุบันจึงได้มีนโยบายจัดตั้ง “โครงการชุมชนพอเพียง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจระดับชุมชนภายใต้แนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน 82,000 ชุมชนทั่วประเทศ ภายใต้งบประมาณ 21,200 ล้านบาท โดยวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ไม่ใช่ GDP หรือรายได้ประชาชาติ ซึ่งไม่ได้สะท้อนความเป็นอยู่และความสุขในการดำรงชีวิตของคนทั้งประเทศอย่างแท้จริง แต่เป็นความสุขมวลรวมชุมชน (Gross Community Happiness - GCH) ที่ดูจากความสุขพออยู่ พอกิน พอใช้ (โอเคเนชั่น, 2552) หลักการสำคัญของนโยบายชุมชนพอเพียง จะเน้นการสร้างความรู้และความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องการพึ่งตนเองให้ประชาชนเกิดความต้องการที่มาจากภายในตัวเอง ในการอยากดูแลตนเองและอยากทำในสิ่งที่ต้องการด้วยตนเอง โดยไม่ได้มาจากข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กำกับบงกชให้ทำ แต่เป็นการนำเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ด้านมาปรับใช้ คือ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อให้แต่ละบุคคลพิจารณาว่าชุมชนของตนเองมีความสามารถทำอะไรและมีความปรารถนาที่จะทำให้ชุมชนของตนเองมีความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างไรที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งกระบวนการเรียนรู้เช่นนี้จะขยายผลกว้างออกไปจนทำให้แต่ละชุมชนเข้าใจตนเองมากขึ้น โดยรัฐและจังหวัดจะเป็น

ที่เลี้ยง โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและยึดหลักการจัดการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (กมลพร กัลยาณมิตร, 2551)

จากนโยบายดังกล่าวจังหวัดภาคกลางตอนบน ประกอบด้วย จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี ชัยนาท สระบุรี และลพบุรี ได้ใช้กรอบยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขของจังหวัดในการดำเนินการโดยยึดคนเป็นหลัก มุ่งให้ประชาชนและครอบครัวสามารถพึ่งตนเอง ใช้กลไกชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อน ภายใต้ระบบข้อมูลที่ชุมชนต้องคิดจัดทำขึ้นเอง โดยการสนับสนุนของจังหวัดและส่วนกลางปรับระบบเพื่อเอื้อให้จังหวัดสามารถสะท้อนความต้องการชุมชนมายังกระทรวงที่เกี่ยวข้อง มีจุดเน้นและกลุ่มเป้าหมายอยู่ที่กิจกรรมและโครงการที่ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถบริหารจัดการได้ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและภาคส่วนต่างๆ ในการวางแผนและกำหนดโครงการ และหากชุมชนใดมีความพร้อมและสมัครใจให้จัดทำเป็นแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยมีแผนงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ คือ สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนและครอบครัว และการประกอบอาชีพทั้งในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร สนับสนุนกิจกรรมใน 3 ระดับตามศักยภาพชุมชน โดยขึ้นต้นเน้นการผลิตเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนเพื่อลดรายจ่าย ชั้กลางเน้นการถนอมอาหาร การแปรรูป เพื่อตลาดในชุมชน และขั้นสูงเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น/ชุมชนที่มีศักยภาพ และมีู่ทางด้านการตลาด เน้นการอนุรักษ์ พัฒนาและฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ ดินและป่าไม้ ตามแนวพระราชดำริ เน้นการสงเคราะห์ในระดับครอบครัวตามความเป็นจริงในพื้นที่อย่างทันเหตุการณ์ เน้นการบริการขั้นพื้นฐานแก่ประชาชน ครอบคลุมทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา การฝึกอบรมอาชีพ และการอำนวยความสะดวกอื่นๆ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เช่น การมาติดต่อจังหวัด/อำเภอ/หน่วยการปกครองท้องถิ่นของประชาชน

ปัจจุบันภาคกลางตอนบน เป็นจังหวัดที่มีลักษณะพื้นที่เป็นทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท สภาพพื้นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย ซึ่งจากภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มประสบปัญหาอุทกภัย มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านหลายจังหวัดทำให้เกิดปัญหาอุทกภัยซ้ำซาก บางพื้นที่ยังคงประสบปัญหาภัยแล้ง นอกจากนี้บางจังหวัดที่สภาพเป็นชุมชนเมืองมีการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างถิ่น/ต่างจังหวัด ทำให้มีประชากรแฝงก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมอันเนื่องมาจากปัญหาอาชญากรรม ประชาชนขาดจิตสำนึก ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ต้นทุนค่าแรงงานในการผลิตสูงกว่าภูมิภาคอื่น รายได้จากการท่องเที่ยวยังต่ำเนื่องจากนักท่องเที่ยวมาพักผ่อนน้อยเพราะอยู่ใกล้กรุงเทพฯ นวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิต ก่อให้เกิดปัญหาการบริการสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (ขยะ น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ แผ่นดินทรุด) ปัญหาด้านการจราจร/อุบัติเหตุทางการจราจร ขาดหลักสูตรการศึกษาที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน มีประชากรวัยสูงอายุจำนวนมากทำให้มีการหารายได้น้อย

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีความต้องการศึกษา ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในจังหวัดภาคกลางตอนบน ซึ่งยังไม่เคยมีผู้ใดได้ทำการศึกษาในภาพรวมมาก่อน และต้องการทราบถึงความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในจังหวัดภาคกลางตอนบนว่ามีลักษณะอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้างนี้จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแผนงาน/โครงการและแนวทางการดำเนินงานพัฒนาความอยู่ดีมีสุขให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบนและพื้นที่อื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาดัชนี องค์ประกอบ ตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุขที่เหมาะสมสำหรับการวัดระดับความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน
2. เพื่อศึกษาความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน
3. เพื่อเปรียบเทียบความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลบางประการ
4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ในพื้นที่ภาคกลางตอนบน

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อในการวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาความอยู่ดีมีสุข ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจำแนกผลสำเร็จของงานวิจัยที่คาดว่าจะได้รับดังนี้

1. ได้ดัชนีชี้วัด องค์ประกอบและตัวชี้วัด ความอยู่ดีมีสุขที่เหมาะสมกับการวัดระดับความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน
2. นำผลความอยู่ดีมีสุขที่ได้ ไปใช้ในการวางแผน การดำเนินงานพัฒนาเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ในพื้นที่ภาคกลางตอนบนทั้ง 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท สระบุรีและลพบุรี
3. ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำและพัฒนาดัชนี องค์ประกอบ และตัวชี้วัด ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในพื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันต่อไป โดยหน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลในภาคกลางตอนบน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ

5. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดพื้นที่เป้าหมายที่จะทำการศึกษาคือ จังหวัดที่อยู่ในภาคกลางตอนบน ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท สระบุรี และลพบุรี ซึ่งภาคกลางตอนบนเป็นภาคที่มีสภาพทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนาและเพาะปลูกพืชต่างๆ ตั้งอยู่บริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยาและลุ่มน้ำป่าสัก ความเป็นทั้งชุมชนเมืองและชนบท

6. นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ความอยู่ดีมีสุข หมายถึง ความสุขกายและความสุขใจของประชาชนในพื้นที่ภาคกลางตอนบนที่ได้รับการตอบสนองต่อสิ่งจำเป็นพื้นฐานที่พึงจะได้รับ ประกอบด้วย 11 ด้าน ได้แก่ ประชากรและชีวิตครอบครัว ความรู้และการศึกษา ชีวิตการทำงาน รายได้และการกระจายรายได้ สุขภาพและสุขอนามัย สภาพแวดล้อม สภาพความเป็นอยู่ของชุมชน การบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ วัฒนธรรมและความเชื่อ ปัจจัยภายในจิตใจ ความสุข

ระดับความอยู่ดีมีสุข หมายถึง ระดับความสุขกาย สุขใจ การได้รับสนองตอบต่อสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงจะได้รับอันประกอบด้วยการมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง สมบูรณ์ การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ การมีชีวิตความเป็นอยู่ในสภาพแวดล้อมในชุมชนที่เหมาะสม มีการอยู่รวมกลุ่มของสมาชิกในครอบครัว และมีการประกอบกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนได้อย่างอิสระ

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ภาคกลางตอนบน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท สระบุรีและลพบุรี